

نظامی گنج‌های

و

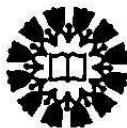
پنج گنج

جستاری در زندگی و شعر نظامی گنج‌های
با گزیده‌ای از منظومه‌های او

دکتر نصرالله امامی

تهران

۱۴۰۰

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)
پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

سرشناسه: امامی، نصرالله، ۱۳۲۸-

عنوان قراردادی: کلیات، برگزیده، شرح

عنوان و نام پدیدآور: نظامی گنجه‌ای و پنج گنج: جستاری در زندگی و شعر نظامی گنجه‌ای با گزیده‌ای از منظومه‌های او / نصرالله امامی.

مشخصات نشر: تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: شش، ۴۱۰ ص.

فروست: «سمت»؛ ۲۴۴۰. زبان و ادبیات فارسی؛ ۱۲۲.

شابک: ۷-۲۲۹۸-۰۲-۶۰۰-۹۷۸-۶۴۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: پشت جلد به انگلیسی: Nasrollah Emami. Nizami Ganje'i and the Five Treasures...

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

عنوان دیگر: جستاری در زندگی و شعر نظامی گنجه‌ای با گزیده‌ای از منظومه‌های او

موضوع: نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰-؟۶۱۴ ق. - نقد و تفسیر

موضوع: Nezami, Elias -ibn yusuf - Criticism and Interpretation

موضوع: نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰-؟۶۱۴ ق. - خمه. برگزیده - نقد و تفسیر

موضوع: شعر فارسی - قرن ۶ ق. - تاریخ و نقد

موضوع: Persian Poetry - 12th Century - History and Criticism

شناسه افزوده: نظامی، الیاس بن یوسف، ۵۳۰-؟۶۱۴ ق. - خمه. برگزیده. شرح

شناسه افزوده: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی.

The Organization for Researching and Composing University Textbooks in the Humanities (SAMT), Institute for Research and Development in the Humanities.

رده‌بندی کنگره: ۱۴۰۰ PIR ۵۱۳۵

رده‌بندی دیویی: ۸۱۱/۱۸

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۵۶۶۷۹

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)

پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

نظامی گنجه‌ای و پنج گنج: جستاری در زندگی و شعر نظامی گنجه‌ای با گزیده‌ای از منظومه‌های او

دکتر نصرالله امامی

ویراستار فنی: کبری بیون

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰

تعداد: ۱۰۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: سمت

چاپ و صحافی: مشعر

قیمت: ۶۴۰۰۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و

عوامل توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

نشانی ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، غرب پل یادگار امام (ره)،

روبه‌روی پمپ گاز، کد پستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۲-۴۴۲۴۶۲۵۰.

www.samt.ac.ir

info@samt.ac.ir

@sazman_samt

هر شخص حقیقی یا حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا بخش یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید، مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
شش	پیشگفتار
	بخش اول: زندگی، زمانه و شعر نظامی
۱	فصل اول: زندگی و زمانه نظامی
۲۹	فصل دوم: جایگاه نظامی در شعر پارسی
۴۱	فصل سوم: خلاقیت و آفرینش‌های شعری و هنری
۵۹	فصل چهارم: دانش و حکمت نظامی
۶۶	فصل پنجم: آرمان‌شهر در منظومه ذهن نظامی
۷۴	فصل ششم: نظامی و شاعران دیگر
۸۴	فصل هفتم: میراث شعری نظامی
۹۴	فصل هشتم: نظامی و ادبیات داستانی منظوم پارسی
۹۹	فصل نهم: مخزن الاسرار
۱۰۹	فصل دهم: خسرو و شیرین
۱۲۱	فصل یازدهم: لیلی و مجنون
۱۳۱	فصل دوازدهم: هفت پیکر
۱۴۰	فصل سیزدهم: اسکندرنامه

بخش دوم: گزیده پنج گنج و توضیحات

۱۶۵	گنج اول: مخزن الاسرار
۱۹۹	گنج دوم: خسرو و شیرین
۲۲۵	گنج سوم: لیلی و مجنون
۲۷۳	گنج چهارم: هفت پیکر
۳۲۵	گنج پنجم: اسکندرنامه
۳۹۷	منابع
۴۰۵	نمایه

پیشگفتار

نظامی گنجه‌ای از شاعران نام‌آور و طراز اول شعر پارسی و آفریننده شاهکارهای تکرارناشدنی در ادبیات ایران است؛ ولی حق او چنان که باید و شاید، ادا نشده است. به گواهی دو کتاب‌شناسی معتبر که آثار و مقالاتی درباره نظامی را شامل می‌شوند، هنوز گوشه‌ها و ابعاد بسیاری از زندگی و شعر نظامی مورد پژوهش و واکاوی قرار نگرفته است و نکته‌های ناگفته و زوایای تاریکی درباره زندگی او باقی است؛ اثر حاضر هم ادعای آن را ندارد که همه آن ابعاد و جنبه‌های تاریک را روشن کرده باشد؛ با این حال در جستاری نسبتاً جامع، در این تلاش بوده‌ام تا قوس زندگی شاعر و مهم‌ترین زوایا و گوشه‌های حیات او را بر کاویده و نقادی کنم و ویژگی‌های شعر او را در ترازوی نقد و توصیف بگذارم، به گونه‌ای که شاید بتواند خواننده مشتاق و دوستدار زندگی و شعر نظامی گنجه‌ای را تا اندازه‌ای راضی کند.

در بخش گزیده مثنوی‌های پنج‌گانه نظامی هم برای نخستین بار، بیرون از یکی دو منظومه مشهور او که بارها گزیده‌ساری شده‌اند، پنج گنج شاعر مورد گزینش قرار گرفته و در این کار تمامی تلاش مؤلف بر آن بوده تا شکل و شاکله داستانوارگی در مثنوی‌های داستانی حفظ شود، به گونه‌ای که خواننده با مطالعه آن‌ها پنداری و حمدی توفیق خواندن متن کامل پنج گنج نظامی را حاصل کرده است.

این تألیف می‌تواند برای بسیار از علاقه‌مندان شعر و ادبیات فارسی، جذاب و خواندنی باشد و در کنار آن، برای دانشجویان دوره‌های مختلف این رشته هم مورد استفاده قرار گیرد. بی‌آن که بخواهم هیچ دعوی خاصی را پیش چشم آورم، ناچار به گفتن این نکته هستم که اثر حاضر محصول چهل و چند سال تدریس زبان و ادبیات پارسی است و اگرچه از نظر تیزبین داوران و ویراستاران فاضل و ارجمندی نیز گذشته است؛ ولی بی‌گمان از سهو و خطا مصون نیست و به همین سبب با خاطری باز، پذیرای هر نقد و نظری درباره آن هستم.

نصرالله امامی - استاد زبان و ادبیات فارسی

شیراز - معالی آباد

اردیبهشت ۱۴۰۰ خورشیدی